

تست و روش‌های تست زنی

رژاق خواجهزاده - مشاور تحصیلی

تست (test)، در لغت یعنی آزمودن، امتحان کردن، آزمایش کردن، محک زدن. اما در اصطلاح منظور آزمون‌های چند گزینه‌ای است که در واقع یکی از انواع آزمون است. به دلیل اینکه آزمون سراسری از نوع آزمون تستی است، شناخت و آگاهی داوطلبان از ویژگی‌های این نوع آزمون و همچنین آشنایی با فنون و روش‌های تست زنی امر بسیار مهمی است. چه بسیار دانش‌آموزانی که در آزمون‌های تشریحی نتیجه‌ی عالی می‌گیرند اما در آزمون‌های چند گزینه‌ای (تستی) عملکرد مطلوبی ندارند. مشکل عمده‌ی این دسته از دانش‌آموزان، عدم آگاهی از ساز و کارهای آزمون چند گزینه‌ای و نداشتن تمرین مناسب در این زمینه است.

ویژگی‌های آزمون سراسری :

وقت محدود : داوطلب باید در وقت معین به تعداد مشخصی سؤال پاسخ دهد.

نمره‌ی منفی : به ازای هر ۳ پاسخ منفی یک پاسخ درست حذف می‌شود.

سطح سؤال : به طور معمول سطح سؤال‌های آزمون سراسری نسبت به آزمون‌های مستمر و پایانی که در مدارس گرفته می‌شود بالاتر است و این بدان جهت است که در آزمون سراسری قرار است افرادی برای ورود به دانشگاه‌های کشور انتخاب شوند اما در آزمون‌های مستمر و پایانی که عمدتاً به شکل تشریحی برگزار می‌شود هدف انتخاب افراد نیست! بلکه نظر بر این است که میزان یادگیری دانش‌آموز به منظور تحقق هدف‌های آموزشی مورد سنجش قرار گیرد.

طراحان سؤال‌های آزمون سراسری براساس سطوح مختلف یادگیری (دانش و معلومات، فهمیدن، به کار بستن، تحلیل، ترکیب و ارزشیابی) سؤال‌ها را طراحی می‌کنند. بنابراین داوطلبان نیز باید خود را برای چنین شرایطی آماده کنند و به سطوح پایین یادگیری اکتفا نکنند. همچنین برای استفاده از کتاب‌های تستی باید به این موضوع توجه داشته باشند.

مسأله‌ی دیگری که باید به آن اشاره شود آشنایی با انواع سؤال‌ها در آزمون‌های چند گزینه‌ای است :

سؤال‌های موضوعی : در این نمونه سؤال‌ها فقط یک موضوع مورد سؤال قرار می‌گیرد. که با خواندن یکی موضوع یا بحث می‌توان به سؤال‌های مرتبط با آن پاسخ داد. این کار بیشتر در مرحله‌ی اول (تست سطوح یادگیری) انجام می‌شود.

سؤال‌های ترکیبی : در این مورد چند موضوع یا بحث در سؤال گنجانده می‌شود و داوطلب باید بتواند از ترکیب چند موضوع پاسخ سؤال را پیدا کند. این کار بیشتر در مرحله‌ی دوم (تست مطالب آموخته شده - تک درس) و سوم (تست مطالب آموخته شده - کل درس‌ها) انجام می‌شود. پس از آشنایی با ویژگی‌های اصلی و انواع سؤال‌های چند گزینه‌ای اکنون نوبت آن است که به روش‌های مناسب تست زنی اشاره شود. تست زدن سه مرحله‌ی مهم دارد که هر مرحله پایه‌ی مرحله‌ی بعدی است :

اول : تست «سطوح یادگیری»

روش : در این مرحله پس از مطالعه‌ی دقیق یک درس (موضوع، بحث، مطلب) و حل تمرین و پرسش‌های نمونه‌ی آن درس، به تست‌های مربوط به همان درس پاسخ داده می‌شود. تست‌ها باید تمام موضوع‌های یک درس و سطوح مختلف یادگیری را پوشش دهند. پس از تست زدن، پاسخ سؤال‌ها باید بررسی شود و سؤال‌های نرده (ن) و غلط (غ) علامت گذاری شود. این کار برای مرور‌های بعدی بسیار مفید است.

هدف : این است که آیا مطالب خوانده شده را به خوبی و در سطوح مختلف یاد گرفته اید یا نه؟ بنا بر این ضمن توجه به تعداد پاسخ‌های درست و زمان پاسخگویی به آن‌ها، هدف اصلی در این مرحله فهم میزان و سطح یادگیری است نه درصد و زمان!

نکته : تعداد تست‌ها باید به اندازه‌ای باشد که احساس کنید درس مورد نظر را به خوبی یاد گرفته اید اما مانند هر کار دیگری تست زدن زیاد نیز باعث مهارت می‌شود و این موضوع در موفقیت داوطلب تاثیر بسیار زیادی دارد.

دوم : تست مطالب آموخته شده (تک درس)

روش : در این مرحله با فاصله‌ی یک تا دو هفته و پس از مطالعه‌ی چند «درس» از یک کتاب، دوباره باید از مطالب خوانده شده تست زده شود. همچنین پس از تست زدن، پاسخ سؤال‌ها باید بررسی و سؤال‌های نرده (ن) و غلط (غ) علامت گذاری شود. در اینجا به درصد و زمان پاسخگویی به سؤال‌ها توجه بیشتری باید کرد.

هدف : ۱- مرور و آزمایش کردن یادآوری حجم بیشتری از مطالب آموخته شده. (جلوگیری از فراموشی)
۲- آزمایش یادآوری کردن چند موضوع مختلف با هم (جلوگیری از قاطی کردن)

نکته : در این مرحله با یادآوری حجم بیشتری از مطالب آموخته شده میزان توانایی داوطلب به طور جدی تر محک می‌خورد.